

deraf, vil man næsten altid eller i det mindste meget hyppig bemærke, at der er ikke saa liden Forskel paa den Maade, hvorpaa de fremstille, hvad de have set og erfaret. Den ene fremstiller det paa den ene Maade, den anden paa den anden Maade, og der kan være ikke liden Uoverensstemmelse mellem disse Fremstillinger. Det ligger ikke deri, at den paagældende vil give en urigtig Fremstilling af, hvad han har set og erfaret, men det ligger i, at han har opfattet det noget anderledes, end de andre have opfattet det. Det er gentagne Gange, hvor der altsaa har været Tale om mere indviklede Forhold, som ere blevne oplyste ved Vidneforklaringen, lykkedes mig ved en gennemgaaende Kritik af disse Vidneforklaringer, ved en Sammenstilling af, hvad der i Forbindelse med disse var oplyst, at saa frem, at meget af det, som dette eller hint Vidne har sagt eller fortalt, at han har oplevet, kan ikke være rigtigt. Der er endogsaa hændet mig et bestemt Tilfælde, hvor vedkommende Underdommer satte to Vidner fast for faldt Vidneforklaring, fordi han mente, at det, de stod og forklarede, var urigtigt, hvor det lykkedes mig for Overretten at godtgøre, at netop det, disse to havde sagt, var det rigtige og maatte være det rigtige, og hvad andre havde sagt, kunde ikke være rigtigt, endskønt de havde forklaret i god Tro. En saadan Kritik og gennemgaaende Underjøgelse af de afgivne Vidneforklaringer, der, som jeg har tilladt mig at anføre et Eksempel paa, i det mindste kan have en stor Indflydelse paa Sagens Afgørelse paa en retfærdig Maade, en saadan Kritik vil man være udelukket fra, naar man først hører Vidneforklaringerne i samme Øjeblik, man skal benytte dem. Derjom der er 2, 3, 4, 5, 6 — og vi have jo undertiden mange flere Vidner i en Sag — der afgive Forklaring umiddelbart, før vedkommende Part eller Sagfører skal benytte disse Forklaringer i sit mundtlige Foredrag, vil det ikke være ham muligt at gennemføre et saadant Arbejde, som det i Retfærdighedens Interesse dog mange Gange kan være fornødent at undertaste disse Vidneforklaringer, som han for nylig har hørt, en gennemgaaende Kritik og sammenstille det, der er fremkommet, dels indbyrdes og dels med de andre Oplysninger, saaledes at man kan finde den røde

Traad, som i Virkeligheden fører til Sandheden. Jeg har fremsat disse Bemærkninger, fordi de efter min Opfattelse ere stiftede til at vise, at dette Umiddelbarhedsprincip dog vistnok langt fra har saa store Fordele, som man synes i Justitsministerens Forslag at have villet tillægge det, og at dette Princip dog derfor vel næppe fortjener saa store Øre, som man i dette Forslag har troet at maatte bringe det. Det blev omtalt under de Forhandlinger, som før en halv Snes Aar siden fandt Sted, at man i Tyskland i et Udkast til en Retsreform i 1872 havde forsøgt at gennemføre dette Umiddelbarhedsprincip, men at man senere er kommet bort derfra, og hvem der har forsøgt at gøre sig noget fortrolig med de nyere tyske Processlove, meget omfattende Love, fra Begyndelsen af 1877, som ere de gældende, vil ogsaa vide, at man ganske har forladt dette Umiddelbarhedsprincip, og at man er gaaet den Vej, som jeg i de foreliggende Forslag forsøger at gaa, nemlig at bygge paa, hvad man havde, at bygge paa den bestaaende Retsforfatning og nærmere at udvikle og omdanne den i de Retninger, som man mente behøvedes, og da navnlig ogsaa at omdanne den saa vidt muligt til en mundtlig Procedure. Ser man hen til, hvorledes man i Tyskland er gaaet frem, da har jeg i de Anmærkninger, som ledsage det foreliggende Lovforslag, forsøgt at vise, at man i mangt og meget er kommen til Grundætninger og Principper, som vi forlængst have kendt hos os, og som vi altsaa maa anse for fortræffelige, siden man andetsteds kommer dertil sandsynligvis uden at kende synderlig meget til vor Retspleje. Det er blevet et gængs Ord, som man undertiden hører, at vor Retspleje er meget slet, ja man kan endogsaa høre, at den er saa slet som muligt. Jeg tror, at derjom man vil sælde en upartisk Dom og søge en uhildet Mening om vor Retspleje, maa man indrømme, at den ikke er fulgt med Tiden, at den staar meget tilbage og lader meget at ønske i den Retning, at den ikke er fulgt med Tiden, og dette gælder navnlig om den borgerlige Retspleje. Men hvad den borgerlige Retspleje angaar, har man jo forsøgt for temmelig mange Aar tilbage, allerede i 1861, ved Svø og Handelsretsloven at føre den frem til en Ordning, saaledes at den blev mundtlig; der